

Sivistävää keskustelua 7.11.2023

Aihe: Hyödyllisyys - Haitallisuus

Syksyn seitsemännessä ja toiseksi viimeisessä keskustelussa pitäydettiin yhdessä ryhmässä vaikka lopulta paikalle päätyi jo kahden ryhmän verran keskustelijoita. Ajatusten kulku kulki jotakuinkin näin:

Arvoista

"Miksi jokin on hyödyllistä ja toinen haitallista?"

"Kaikki ehkä samaa mieltä vaikka syövästä."

"Taustalla selkeä arvo: selviytyminen. Epäselvissä asioissa arvot usein erilaisia."

"Elämä on molempia!"

"Kumpaakin puolta voi olla vaikea selittää."

"Vaikea tai mahdoton mitata elämän laadullisia puolia."

"Oire laajemmasta empirismin voittokulusta. Maailma on rikottavissa kaavoiksi."

"Se onkin, mutta tämä on vain yksi osa kokonaisuutta. Ei pidä unohtaa toista puolta."

"Haln arvoa ei voi mitata!"

"Ihmiset päätyy vaistomaisesti hakemaan tunnepuolta, kun järkeilyssä mennään liian pitkälle. Ei tarvitse numeroida tunteita."

Ammateista

"Tuli heti masentavasti mieleen lääkärien palkkakiista. Onko korkeamman palkan arvoinen, jos pelastanut pari henkeä?"

"Entä koulutustuet? Onko vain käsityöläinen?"

"Ongelmallista, jos yksilö typistetään vain taloudelliseen hyötyyn."

"Ahisti, kun lääkäriliiton jutussa tehtiin näin."

"Julkaisivat jotain mitä ei olisi pitänyt. Lipsahti."

"Osuu toimenkuvaan toisin kuin muilla käsityöläisillä."

"Putkimiehet tärkeitä myös!"

"Toiset pelastaa suorasti, toiset epäsuorasti."

"Sotilas! Riippuu puolesta."

"Kuinka monta tapettua on yhden pelastetun arvoinen?"

"On henkilökohtainen päätös seurata käskyä."

"Elämän tilanne vaikuttaa tuohon. Jos tarvitsee rahaa voi ryhtyä sotilaaksi."

"Yhdelle hyödyllistä, toiselle haitallista."

"En suostu päästämään koukusta edes aivopestyä."

"Enemmän aivopesty on hyödyllisempi sotilas. Noudattaa käskyjä."

"Toisaalta vähemmän aivopesty voi kertoa ongelmista ylöspäin."

Ennaltaehkäisystä

"Ennaltaehkäisevän toiminnan hyötyä vaikea mitata ennalta. Ohjaa kannattamaan jälkihoitoa."

"Ennaltaehkäisy voi myös luoda ongelmia."

"Kampusten itsemurhakuumalinjan mainostaminen lisäsi itsemurhia."

"Oliko tiedossa soittojen määrää?"

"Jos määrä kasvoi, mutta soittajat ei saanut apua niin hyödystä päädyttiin haittaan."

"Paha kapitalisti toiminnan takana?"

"Mainostetaan toimintaa joka lupaa hyötyä, mutta on jo tiedossa että ei oikeasti auta."

"Itsemurhalinjat kuuluisan tehottomia."

"Nähdään viimeisenä oljenkortena."

[Hyvin lyhyen etsinnän tuloksena löytyi tutkimuksia tutkiva tutkimus, jossa ei löydetty vahvaa tukea avun tehokkuudelle, koska todistusaineisto oli vajavaista ja mahdollisesti vinoutunutta.

Lähde: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6978712/>]

"Kouluampumiset, ei pitäisi uutisoida."

"Suomessa kuulemma toinen koulu ampuminen johti toiseen."

"Toinen tekijä piti suurena sankarina."

Henkilökuvista

"Miksi Liukkosesta uutisoitiin?"

"Luodaanko sankarimyyttiä? Paha kapitalismi taas taustalla?"

"Moni kuuli ensimmäistä kertaa vasta itsemurhan jälkeen."

"Helsingin kirjamesuilla jättimäinen kuva Mikistä röökihuulessa. Siinä luotiin selvästi elämää suurempi mielikuva."

"Ja samalla myytiin kirjoja..."

"Musiikin saralla samaa toimintaa. Puolikkaatkin kappaleet myydään jälkikäteen."

"Kuoleman jälkeen ei mahdollisuutta ilmaista itseään, luodaan jokin harhakuva menneestä."

"Yrityksillä oikeudet henkilökuvaan. Tiristetään viimeiset pennit mätänevästä ruumiista."

"Jörn Donner. Moni kutsui k***pääksi, mutta kuoleman jälkeen..."

"Henkilöstä rakennetaan tarina, palvelun ihailun kohde."

"Voiko olla väärin kuolleen kannalta, kun kuollut kuitenkin. Katoaako oikeudet?"

"Yleensä ei solvata kuoleman jälkeen, koska ei pidetä sopivana."

"Ihmiset voi elää valheessa, joka tulee esiin kuoleman jälkeen."

Tositarina:

"Alfred Nobel näki otsikon omasta kuolemastaan: Kuoleman kauppamies kuollut! Tämän kannustamana perusti säätiön."

"Jonkun toimittajan virhe tuotti yleishyödyllisen palkinnon! Hyöty ja haitta kiertyi tuossa tiukasti yhteen."

"Pitäisikö tehdä muistakin ilmoituksia?"

Muistoista

"Moni haluaisi nähdä omat hautajaisensa. Onko parempi laittaa kukat arkun päälle vai lähettää kehut ennenäikaisesti elävälle isoisälle?"

"Riippuu isoisästä! Helppo rakastaa, kun ei enää vihattavaa."

"Tekopyhää, jos ääni muuttuu kellossa kuoleman jälkeen."

"Ei ollutkaan niin paha tyyppi."

"Taikauskoa ilmassa. Tuleeko kostamaan haudan takaa?"

"Helpompi tuntea myötätuntoa, kun kohde kuollut. Elävässä elämässä muita kohdellaan helposti yhteisöllisinä pelinappuloina."

"Parisuhteen hajoamisenkin jälkeen unohtuu kielteiset asiat nopeasti."

"Miksi muistellaan lämmöllä?"

"Aivot haluaa loppupisteen, jotta voi muodostaa tarinan. Hyvä tunne."

"Jotkut jää kiinni menneeseen, katkeroituu. Esim. Donnerin viimeinen vaimo."

"Hyödyllisempää saada tarinalle loppu ja jatkaa elämää."

"Sureminen menee ohi, jos sen saa ulos. Voi jäädä myös käsittelemättä, jos ei itse puno tarinalle loppua."

"Epäusko, kieltäminen, viha -> Sijaistoiminnot voi tulla tilalle."

"Voi yllättäen iskeä päälle myöhemmin."

"Runollisesti: jos silmät on sielun peili, ikävät jutut on likaa jonka kyyneleet pesee pois."

[Vähemmän runollisesti:]

"Onko tutkittu itkemisen vaikutusta?"

Minäkuvasta ja myötätunnosta

Toinen tositarina:

"Eräs esitteli itsensä näin: 'Pyydän anteeksi, jos käyttäydyn erikoisesti. Olen jäänyt leskeksi'. Kaikki hirveän myötätuntoisia. Myöhemmin selvisi: jäi leskeksi 7 vuotta sitten!"

"Tuntui että huijasi."

"Sai enemmän tilaa myötätunnolla."

"Alusta jonka päälle pääsi seisomaan."

"Haitallista. Myötätunto pönkitti uutta minäkuva *{identity}*."

"Ei välttämättä pääse koskaan läheisen kuolemasta yli."

"Ei pitäisi olla minäkuvan ykkösasia."

"Eräällä työtoverilla rintasyöpä. Puhuu avokonttorissa liikaakin tästä asiasta, mutta pyytänyt kertomaan, jos menee yli. Sanonko: 'Tänne on tultu tekemään työtä!'"

"Voisi tehdä tuon vertaistukiryhmässä."

"Voisit vinkata tuollaisesta ryhmästä."

"Ja suoraan, kun hän pyytänyt sitä."

"Pitäisi olla rehellinen eikä varoa liikaa."

"Tanssii tähtien kanssa tuomari sanoi tanssijalle: 'Ei voi tanssia tekojalalla foxtrottia, mutta toinen jalka toimi täydellisesti.'"

"Olisiko haitallista, jos ei voisi avautua työkavereille ollenkaan?"

"Syöpävitset pois. Onko syöpävitsejä?"

"Haluaisi lahjoittaa rintaliivit pois ja kyselee kuppikokoja."

"Mustahuumori auttaa itseään, muiden sanomana ehkä heikoilla jäillä."

"'Onpa ikävää, kun puuttuu jalka.' Tietää itekin, joten muiden ei tarvitse pehmoilla."

"Kunnioittavaa."

"Voi olla myös kehu, jos 'ei edes huomaa'."

"Tai lokeroitua, kun muu ihmisyyys katoaa. Jotkut itse haluaa tehdä näin."

"Leski!"

Päämääristä ja uhista

"Hyödyllistä tuoda esille, että hyöty ja haitta on suhteellisia. Riippuu päämääristä."

"SWOT-analyysi. Tehdään saatavilla olevan tiedon perusteella."

"Onko aina oltava päämäärä, kun punnitsee hyötyjä ja haittoja?"

"Voi olla tiedostamaton tai oletus."

"Jokin opittu juttu, kuten rahan hankkiminen."

"Voiko olla päämäärätöntä toimintaa, joka on olemassa vain itsensä takia?"

"Jos täysin tavoitteeton, on lähellä kuolemaa."

"Tietoisien päämäärän vastainen, alitajuiset päämäärät."

"Ei voi olla täysin järjellistä."

"Laulu suihkussa vain hauskaa. Tanssissa flow-tila. Voiko olla jokin ei henkilökohtainen voima? Paremmiin tanssii, kun ei ajattele. Pyrkii tiedostamattakin kohti hyvää oloa tai parantumista."

"Jos onnellisuus on päämäärä, voi tehdä haitallisiakin asioita pysyäkseen siinä. Olemisen tuntuu autuaalta."

"Minuus katoaa. Luonto vaan on."

"Egollakin on paikkansa. Meditaatiotakin tekee jostain syystä."

Kolmas tositarina:

"Menin konserttitaloon, en tiedä miksi? Ostin lipun. Hieno esitys ja loppupäivä oli mieli rauhassa. En vielääkään tiedä miksi."

"Ehkä taustalla yllätystenhakuisuus?"

"Annoit mahdollisuuden ja kielteiset oletukset lopputuloksesta teki myönteisestä lopputuloksesta vahvemman."

"Ei mahdollista olla vain hyödyllistä suunnitelmaa. Suunnitelmat romuttuu."

"Ei pääse esitykseen kun auto hajoaa."

"Elämä itsessään siirtyy eteenpäin, jos elää vain tulevaisuuden hyötyä varten."

"Pitäisi tehdä itseään varten, ei isoa eläkepottia varten."

"Voi yhdistää suunnitelman, työn osaamisen ja tulevan hyödyn tavoittelun."

"Kuulostaa tuotantotaloudelta!"

Pyyteettömyydestä

"Onko maailmanlaajuista *{universal}* hyvää? Vai kaikki vain nollasummapeliä?"

"Pyyteetön lähimmäisen rakkaus."

"Pyyteetön?"

"Jos lähimmäinen itsetuhoinen, kuinka pitkälle voi mennä ennen hänen estämistä?"

"Silittää koiran pentua? Saa itse hyvän olon. Tekee jotain hyvää toisen vuoksi ilman pyyntöä tai kiitosta."

"Jeesus nousi ristille ja kantoi sen."

"Vähemmän vakava esimerkki: Rakentaa linnunpöntön eikä seuraa mitä siitä seuraa."

"Voiko linnuilta pyytää jotain?"

"Tekee jotain toisen tähden, jopa linnun. Palkitseva tunne on sivuseikka."

"Sisäelinluovuttaja? Saa kiitoksen vasta kuoleman jälkeen. Ansiomitali?"

"Tekeekö epäitsekkään teon mitalin tai velvollisuuden takia vai juokseeko vain pakoon?"

"Psykologiassa pelastajan ja myrkyttäjän toimintamallit."

Epärehellisyydestä

Elokuva mainittu:

Nightcrawler

"Elokuvassa päähenkilö valmis tekemään mitä tahansa tavoitteidensa eteen. Muun muassa jättää kertomatta poliisille tarpeellisia tietoja, jotta saa myöhemmin aiheutettua ja kuvattua ammuskeluvälikohtauksen. Tämä tarina toki keksitty, mutta tällaisia ihmisiä varmasti olemassa."

"Kyllä on. Julkkikset asetti ansan toiselle julkimolle. Sai hyvän lehtijutun, kun poliisi vei julkkiksen mennessään."

"Miten vastaava sepittäminen vaikuttaa yksityiselämään ja muuhun yhteiskuntaan?"

"Ainakin vähentää luottamusta."

"Vaikea nähdä roskalehtien toiminnassa hyötyä."

"Julkkiksille ja työntekijöille hyötyä!"

"Kuin mehiläiset ja kukat."

"Ja lukijat mukana kuviossa."

"Lukijat auringon valo."

"Kuka on roskajulkkis?"

"Jokaisella tuli mieleen juuri joku."

"Kysyntä vastaa tarjontaan. Hollannissa ei ollut vastaavaa keltaista lehdistöä. Eri ilma-
piiri."

"Myös HS kirjoittaa roskaa."

"Yhden roska on toisen aarre."

Julkisuudesta

"Lukijoiden mielenkiinnon pysymisestä on kirjoittamattomat säännöt, jotka ylläpitää tätä rakennelmaa."

"Julkkikset rikkoo säännöt, kun yrittää itse ohjata julkisuuskuvaa somessa."

"Halpaa aineistoa lehdille."

"Lehtien tehtävä urkkia salaisuudet."

"Hyödyllistä, kun kohteena yritykset, poliitikot."

"Vallan vahtikoira".

"Presidenttiehdokkaat kävi hurskastelemassa elämänsä biiseistä Elämäni biisissä. Kuinka laskelmoivia voivat olla. Ylitti kaikki odotukset!

Stubb keräsi tasa-arvopisteet ylistämällä äidin, vaimon ja isän uuden puolison. Halla-aho kalasti kahdella kappaleella sekä junttien että yläluokan äänet."

"Ihan hirveetä!"

"Olisi pitänyt urkkia Spotifyä mieluummin."
"Pelkkää räppiä!"
"Ei mitään pahaa siinä. Nykyajan runoutta."
"Kalevalassa laulettiin suohon. Varsinainen 'räp battle'."

Tunteista

"Vihasta ei varmaan paljon hyötyä?"
"Viha epäoikeudenmukaisuutta vastaan."
"Viha kanavoidaan hyvään."
"Tunteilla jokin hyöty, auttaa tunnistamaan omat rajat ja kyvyt."
"Englannissa kaksi käsitettä: 'Anger, hate.' Suomessa vain viha!"
"Onko olentojen vihaamisesta hyötyä?"
"Jos joku ihminen tehnyt pahaa kokoajan, en halua olla sen kanssa missään tekemisissä."
"Vihaatko henkilöä vai tekoja?"
"Vaikea erottaa. Esim. Putin."
"Tunteet tiedottaa ympäristöstä."
"Viha herättää. Voimaa, per le. Sisua!"
"Voiko rakkaus olla samanlainen voima?"
"Joka ikinen päivä!"
"Äiti, lapsi: rakkaus vai viha?"
"Vihaisi itseään, jos ei ruokkisi lastaan."
"Yleisesti: omaa käytöstä vihaa, jos jättää velvollisuudet tekemättä."
"Menettämisen pelko on osa rakkautta."
"Pelon ja vihan pyörre kauhea."
"Onko oikeudenmukaisuuden puolesta taistelevien toiminnan taustalla enemmän vihaa vai rakkautta?"
"Mandela ei lähtenyt koston tielle."

Vakaudesta

"Maailma nyt enemmän vakaampi ja rauhanomaisempi kuin koskaan aikaisemmin."
"Turvaa ja tietoa ei ole."
"Turvaa ei ole ikinä. Pari haitallista tekoa johtaa helvettiin."

"Nyky maailman muutos niin nopea, että vakaudesta vaikea puhua."
"Ilmaston muutos paistos pois! Kohta käsissä jättimäinen ihmisten liike maasta toiseen."
"En usko tuohon."
"Ollut jo monta uhkatilannetta peräkkäin ja päällekkäin eikä loppua näy. Lisää turvatomuutta ja kielteisiä tunteita."
"Poikkeuksellista, kun on koko elämänsä elänyt ilman sotaa. Tämä ei välttämättä kestä."

Järkyttävää, että vasta nyt olemme järjestäytyneet ilman toisten tuhoamista.”
”Vaikea kuvitella yhteiskunnan romahtamista.”
”Sota on kallista. Kannattaa välttää.”

Neljäs tositarina:

”Eräs vanha mies kertoi siitä, kun hän ja äiti juoksivat pommisuojaan. Itki muiston voimakkuudesta.”

”Ei välttämättä puhunut siitä koskaan aikaisemmin!”
”Tai sitten käyttäytyi kuin se leski!”
”Kuuluu ehkä ikään, että katsoo enemmän taakse kuin eteen.”
”Ei voi tietää miten sota vaikuttaa lapseen.”
”Menee sukupolvia toipua.”
”Häpeä!”
”Tulee opittuna ja kehon perintönä.”
”Niin kauan menee, että ei ole jutellut sellaisen kanssa, joka kokenut näitä.”

Sodasta

”’Ukrainan sota kuin talvisota’, sanoivat.”
”Syyrian sota taas ei hirveästi kiinnostanut.”

- Venäjä lähellä Eurooppaa
- ’Arabit ne vaan tappaa taas toisiaan’, ajatellaan
- Median rummutus päivittäin

-> Syntyi itseään ruokkiva kierre.

”Unohdetaan kuinka läheisiä Venäjä ja Ukraina on ja korruptoituneita.”
”Maalattiin jaloksi maaksi.”
”Sodan aikana tulee pintaan hyvä/paha ajattelu.”
”Entä Israel vs Palestiina.”
”Giljotiinit pöydälle.”
”Netanjahu ja Hamas pahiksia. Ihmiset hyviksiä!”
”Nyt säätämässä sensuurilakeja.”
”60% Israelissa hyväksyi hyökkäykset.”

[”Yli puolet”.

Lähde: <https://www.yle.fi/a/74-20055896>

Toisaalta 71% Palestiinalaisista myös hyväksyi aseellisen toiminnan jo ennen viimeisimpiä sotaisuuksia.

Lähde: <https://pcpsr.org/en/node/944>

Onko ne ihmiset hyviksiä sittenkään?]

"Joku räjäytti taas Lähi-idän ruutitynnyrin."

"Käsittääkseni Israelissa hallitus kiristänyt otetta Palestiinasta jo vuosia."

"Huomio pois Ukrainasta."

"Sota voi loppua kohta"

- Ukraina ei kohta saa enää USAn tukea
- Median silmä siirtyy Israeliin.

Viides tositarina:

"Balkanit räjähti 90-luvulla. Lapset leikki Puolalan puistossa Serbejä ja Kroatteja."

"Loppu lähellä, kun uutisissa mustamaalataan toinen puoli."

[Tässä vaiheessa kirjurin kirjoittaminen katkesi ajan ja paperin loppuessa, mutta joku ehti vielä mainita "Kali sodan, tuhon ja luomisen jumalatar." Näissä tunnelmissa kohti vuoden viimeistä tapaamista.]